

Beheer waterinfrastructuur

In Miami vond vorig jaar november het tweejaarlijkse, mondiale congres **Leading Edge Strategic Asset Management (LESAM)** plaats. Onder auspiciën van de **International Water Association** werden daar actuele ontwikkelingen in het beheer van waterinfrastructuur besproken.

A sset management ofwel het op een goede wijze beheren en vernieuwen van bedrijfsmiddelen met de juiste balans tussen prestatie, risico's en kosten is actueel. Drinkwaterbedrijven, riolours en waterzuiveraars verschuiven hun aandacht van de aanleg van voorzieningen naar het beheer. Hierbij wordt het beheren van de bedrijfsmiddelen bekeken in samenhang met het gehele systeem. Daarbij gaat het over de gehele levenscyclus, met inbegrip van relevante omgevingsfactoren. De onzichtbare ondergrondse infrastructuur (in het bijzonder leidingen) verdient hierbij specifieke aandacht. Kernvragen zijn: wat zijn de meest kritische bedrijfsmiddelen, wat is hun huidige conditie en restlevensduur en wat is het juiste vervangingsmoment? Vooral deze laatste vraag is actueel omdat leidingen steeds ouder worden en vervanging omvangrijke investeringen vergt van de bedrijven.

De Nederlandse drinkwatersector werd in Miami vertegenwoordigd door Martien den Blanken en Peter Schaap van PWN, Eelco Trietsch van Vitens en Irene Vloerbergh, André Arsénio en Ralph Beuken van KWR Watercycle Research Institute. Ralph Beuken gaf een overzicht van 15 jaar Richtlijn Leveringszekerheid, een methode om de betrouwbaarheid van de levering van drinkwater te toetsen. Hoewel de

rekenmethodiek lijkt te zijn ingehaald door geavanceerde hydraulische rekenpakketten, is Nederland met de richtlijn en bijbehorende normstelling nog steeds vernieuwend ten opzichte van het buitenland.

Irene Vloerbergh presenteerde U-STORE: het initiatief van zeven Nederlandse waterbedrijven om in het kader van het bedrijfstakonderzoek storingen centraal te registreren en te analyseren. Hierdoor ontstaat een grotere databank, waardoor betere relaties worden gevonden dan wanneer elk bedrijf storingen afzonderlijk registreert. Ook in het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten blijkt een dergelijke gezamenlijke databank te bestaan en zijn afspraken gemaakt over het uitwisselen van ervaringen.

Eén van de aardigste aspecten van een internationale conferentie is het ontdekken waar Nederland staat op het gebied van bedrijfsmiddelenbeheer in vergelijking met andere landen. Vanzelfsprekend waren in Miami veel vertegenwoordigers (vooral adviseurs) uit de Verenigde Staten aanwezig. Voor de meeste Noord-Amerikaanse waterbedrijven geldt dat ze zijn ingebed in gemeentelijke structuren waarbij politieke besluitvorming verbetering van de drinkwatervoorziening in de weg kan staan. Dit leidt in sommige gevallen tot een ongewenste waterkwaliteit en een hoge uitval van de levering.

Opvallend was dat de Australische waterbedrijven slechter waren vertegenwoordigd dan tijdens eerdere congressen. Bedrijfsmiddelenbeheer in de watersector komt voor een groot deel uit Australië en Nieuw-Zeeland. Maar in Australië richt de aandacht zich nu meer op de gevolgen van de veranderingen van het klimaat.

De drinkwatervoorziening in Nederland wordt door veel landen als voorbeeld gezien: geen chloor, zelfreinigende netten en weinig lekken. Toch valt ook veel van anderen te leren, bijvoorbeeld naar aanleiding van studies over risicobepaling en investeringsplanning door koppeling van datamodellen en geografische informatie. Het Australische land- en wateronderzoeksinstituut SCIRO heeft in opdracht van de Amerikaanse Water Environment Research Foundation een overzicht gemaakt van innovatieve technieken voor conditiebepaling.

In het algemeen viel op dat veel technische bijdragen gaan over de kwaliteit van ondergrondse infrastructuur, maar dat nog weinig aandacht bestaat voor verbindingen en afsluiters.

Ralph Beuken (KWR)
Peter Schaap (PWN)
Eelco Trietsch (Viten)

Kritiek op raamcontracten

Binnen de waterwereld vinden kleine zelfstandigen en overheden elkaar steeds moeilijker. Steeds vaker werken waterschappen, provincies en Rijkswaterstaat met raamcontracten, waarlangs alle advies- en ingenieursdiensten worden uitbesteed. Vanwege de voorwaarden die worden gesteld, komen in de praktijk regelmatig alleen de grotere ingenieurs- en detachingsbureaus voor raamcontracten in aanmerking.

Raamcontracten worden afgesloten om de inzet van voldoende capaciteit en kwaliteit te waarborgen tegen een zo laag mogelijke prijs en om het inkoopproces te uniformeren. ZZP-ers en kleinere bedrijven raken hierdoor steeds minder in beeld bij de overheden. Dit is een negatieve ontwikkeling voor deze water-ondernemers. We zijn ons bewust van enige subjectiviteit in deze, maar de vraag blijft of deze ontwikkeling positief is voor zowel de waterorganisaties als de watersector als geheel.

We hebben hierbij de volgende overwegingen:

- Raamcontracten verminderen de diversiteit aan externe impulsen binnen een waterorganisatie. De verscheidenheid aan mensen en manieren van werken neemt simpelweg af, met een mogelijke verschroming van de waterorganisatie tot gevolg;
- De innovatieve en creatieve kracht van zzp-ers en kleine bedrijven wordt zo onvoldoende benut. Juist in deze groep ondernemers is het aandeel vrijdenkers en doorzetters groot. De Nederlandse watersector presenteert zich als zeer innovatief en wil wereldwijd een belangrijke rol spelen, maar houdt tegelijkertijd de innovatieve kracht van zzp-ers en kleine bedrijven buiten de deur;
- Overheden zijn geneigd voor raamcontracten te kiezen, omdat die minder administratie zouden opleveren. Voor grotere projecten is dit reëel, maar voor veel kleine projecten leiden raamcontracten juist tot meer rompslomp en overhead. Als een overheid een zzp-er of klein bedrijf wil inschakelen vanwege een specifiek specialisme of bewezen kwaliteiten, is dat nu vaak alleen mogelijk via de raamcontractpartij, met

een extra managementlaag en dito kostenpost tot gevolg. Daarmee verdwijnt het perspectief van kostenbesparing langzaam achter de horizon;

- Het is toch op zijn minst opmerkelijk dat terwijl voormalig Europees Commissaris voor mededinging, Neelie Kroes, de grote bedrijven streng controleerde op concurrentie-eisen en transparantie, de Nederlandse wateroverheden op een soort beschermd marktmechanisme voor de grote bedrijven overgaan. Raamcontracten zijn juridisch dan wel in orde, maar van marktwerking is nauwelijks nog sprake.

In Nederland zijn bijna één miljoen zzp-ers op ruim acht miljoen werkenden. De potentie van deze groep binnen de watersector wordt niet volwaardig benut. ZZP-ers zijn van cruciaal belang voor innovatie en flexibilisering van de arbeidsmarkt, zeker in een tijd van economische teruggang. Hier komt bij dat veel ervaren en goed met de overheden vertrouwde adviseurs als zzp'er werken.

De beschreven problematiek is van meerdere zijden aangekaart bij Tweede Kamerleden. Vanuit het ministerie van Economische Zaken is in 2008 een ontwerp-Aanbestedingswet in de Tweede Kamer gebracht, maar deze is verworpen en komt nu opnieuw in procedure.

Alles overwegend pleiten we er voor om bij de inzet van raamcontracten door wateroverheden tevens budget te reserveren voor inschakeling van zzp-ers en kleine bedrijven. Hiermee wordt het beste van twee werelden gecombineerd en ondersteunt de overheid innovatie en flexibilisering niet alleen in woord, maar ook in gebaar.

Jeroen van Herk (LINKit consult)
Herman Wannings (Wannings Water Consult)
Twan Tiebosch (Esplanada Advies)
Rienk Schaafsma (Waaloord)